

L'ECONOMIA SOCIAL EN LES LLEIS

L'ECONOMIA SOCIAL EN LA LEGISLACIÓ ESPANYOLA. PRINCIPALS NOVETATS (D'OCTUBRE DE 2020 A ABRIL DE 2021)

per Gemma Fajardo

Professora Titular de la Universitat de València

Directora del Butlletí Jurídic de l'Observatori Espanyol de l'Economia Social

La situació sanitària que vivim de propagació de la infecció causada pel SARS-CoV-2 ha fet necessària per segona vegada la declaració de l'estat d'alarma pel RD 926/2020 de 25 d'octubre. Aquesta situació ha tornat a afectar greument l'ocupació i a l'economia, entre altres sectors, i com en butlletins anteriors, cal deixar constància de les diverses **mesures adoptades per a combatre els danys produïts per la situació de crisi sanitària**, quan afecten especialment les empreses de l'economia social.

Entre altres poden citar-se: a) les mesures urgents de suport a les entitats del **Tercer Sector d'Acció Social, en l'àmbit estatal (RDL 33/2020, de 3 de novembre)** i a **Catalunya (DL 42/2020, de 10 de novembre)** perquè puguin mantindre les activitats d'atenció i defensa dels drets socials dels col·lectius vulnerables i en risc d'exclusió, que venien desenvolupant; b) les convocatòries d'ajudes del Govern de les **Illes Balears** per a pal·liar els efectes produïts en les **cooperatives, micro-cooperatives i societats laborals** per la COVID-19; les ajudes per al foment i la difusió de l'economia social i el suport a l'**associacionisme de cooperatives, de societats laborals i empreses d'inserció** afectades pel COVID-19, o les ajudes per a mantindre els llocs de treball en **empreses d'inserció**, de l'1 i 3 d'octubre de 2020; c) la convocatòria d'ajudes a **Extremadura** per **Resolució de 17 de setembre de 2020**, per al foment de noves contractacions de personal qualificat i de gestió administrativa i el manteniment dels llocs de treball ja existents en **entitats de l'economia social**; o d) el **Decret llei 47/2020, de 24 de novembre, de Catalunya**, el capítol II del qual prolonga i adapta algunes de les mesures extraordinàries adoptades al maig de 2020 (DL 19/2020) en relació amb la convocatòria i celebració d'assemblees generals de les **cooperati-**

ves; reunions i acords del seu consell rector, causes de dissolució i pròrroga de la vigència dels nomenaments dels càrrecs dels òrgans socials de les cooperatives.

Més recentment, ja en 2021, però també relacionat amb la crisi sanitària, cal destacar el **RDL 2/2021, de 26 de gener**, de reforç i consolidació de mesures socials en defensa de l'ocupació; a **Catalunya**, el **DL 7/2021, de 9 de febrer**, de mesures extraordinàries en matèria de cooperatives, empreses i entitats de l'economia social, i a **Castella-la Manxa**, el **Decret 20/2021, de 9 de març**, que regula la concessió directa de subvencions destinades a projectes d'inversió en actuacions sobre la nova economia de les cures en el Sistema de Serveis Socials.

El primer recull els acords adoptats en el IV Acord Social en Defensa de l'Ocupació per representants de les organitzacions sindicals, patronals i dels ministeris de treball i inclusió, en relació amb la pròrroga dels expedients de regulació temporal d'ocupació (ERTO) continguda en l'RDL 30/2020, però amb una important simplificació dels tràmits de gestió. Entre les mesures de suport als treballadors autònoms, es troben prestacions extraordinàries per cessament d'activitat per a aquells que no poden causar dret a la prestació ordinària de cessament d'activitat, mesura que s'estén també als socis treballadors de les cooperatives de treball associat que hagen optat pel seu enquadrament com a treballadors per compte propi en el règim especial de la seguretat social (art. 6.8).

El segon integra dos capítols: a) el primer dona continuïtat a les mesures adoptades en el DL 47/2020 (anteriorment citat) en relació amb les cooperatives i el compliment de les seues obligacions legals i estatutàries, ampliant el termini per a celebrar assemblees generals fins al 31 de desembre de 2021, mentrestant,

Com en butlletins anteriors, cal deixar constància de les diverses mesures adoptades per a combatre els danys produïts per la situació de crisi sanitària. Entre elles destaquen les mesures urgents de suport a les entitats del Tercer Sector d'Acció Social, i les convocatòries d'ajudes de diferents governs autonòmics per a l'Economia Social en el seu conjunt o les seues diferents famílies.

no es procedirà al tancament registral per no depòsit dels comptes anuals; el consell rector podrà nomenar excepcionalment l'auditor; es prorrogarà la vigència dels càrrecs dels òrgans de les cooperatives i aquests podran suspendre totalment o parcialment l'activitat cooperativitzada de totes les persones sòcies treballadores i sòcies de treball; i b) el segon, modifica el DL 16/2020 de mesures urgents a empreses i entitats d'economia social en matèria de transparència, ajudes de caràcter social, contractació i mobilitat per a fer front a la COVID-19. Entre altres mesures, es declaren objecte d'ajuda els projectes singulars de inter-cooperació i / o fusió per a la reactivació econòmica; els projectes singulars d'alt impacte estratègic de l'economia social, com els orientats a la transició energètica, o els projectes singulars de cooperativisme de plataforma i/o distribució logística, que promoguen el consum cooperatiu en forma de plataforma tecnològica i/o que tinguen incidència en el posicionament de l'economia social com a model logístic de consum i distribució (nou art. 29 del DL 16/2020).

El tercer té com a finalitat establir ajudes, amb caràcter excepcional i urgent en favor d'entitats privades (associacions i fundacions) titulars o gestores de centres i serveis destinats a l'atenció de majors, persones amb discapacitat, persones en situació de dependència, persones sense llar, i xiquets, xiquetes i adolescents tutelats per l'Administració autonòmica baix mesura judicial en l'àmbit de la justícia juvenil; en atenció a l'augment significatiu de despeses que ha suposat per a elles la recent crisi sanitària i les manques que s'han evidenciat, en infraestructures i equipament.

Deixant al marge les mesures adoptades per a fer front a la crisi sanitària, mereix destacar-se, en matèria d'ECONOMIA SOCIAL, el **RD 117/2021 de 23 de febrer de l'Estat**, que modifica el RD 219/2001, sobre organització i funcionament del **Consell per al Foment de l'Economia Social (CFES)**, o la Resolució

de 26 de novembre de 2020 d'Aragó per la qual se sotmet a informació pública l'**Avantprojecte de Llei d'Economia Social d'Aragó**.

El CFES es constitueix arran de l'aprovació de la Llei de Cooperatives 27/1999, i després de l'aprovació de la Llei d'Economia Social 5/2011 havia d'actualitzar-se la seua regulació. Per fi l'RD 117/2021 ha dut a terme aqueixa actualització, adoptant el concepte d'economia social de la Llei 5/2011, enumerant les funcions del CFES; ampliant la seua composició en nombre de vocalies, encara que segueix limitada a una part només de l'economia social, la representada per les cooperatives, societats laborals i mutualitats de previsió social; i reconeixent la possible participació de persones expertes de reconegut prestigi, en els grups de treball que constitueixen, per a la realització d'estudis i propostes en els temes de la seua competència.

L'Avantprojecte de Llei d'Economia Social d'Aragó pot consultar-se en el Portal de Transparència del Govern d'Aragó: <https://tinyurl.com/y4lenvk7>. Aquest text defineix l'economia social com un model econòmic que abasta entitats i grups de la societat civil que, desenvolupant activitats econòmiques, empresarials i socials, des de l'àmbit privat, es regeixen per determinats valors i principis i persegueixen bé l'interés col·lectiu dels seus integrants, bé l'interés econòmic o social, o tots dos (art.3). El text incorpora els valors que han d'inspirar a les entitats de l'economia social, integrant els valors cooperatius, així com, la sostenibilitat ambiental. Quant als principis orientadors, es basen en els previstos en la Llei 5/2011 d'Economia Social, però els complementa amb referències a la inserció de persones amb discapacitat i dependència, a la corresponsabilitat o a l'autonomia de gestió. S'incorporen nous principis com: el compromís amb el territori i el desenvolupament local, enfront de la despoblació i l'envelliment en el medi rural aragonés, el desenvolupament sostenible afavorint formes de

Mereix destacar-se també l'aprovació del RD 117/2021, del 23 de febrer, que modifica l'organització i el funcionament del Consell per al Foment de l'Economia Social, o la Resolució de 26 de novembre de 2020 d'Aragó, per la qual se sotmet a informació pública l'Avantprojecte de Llei d'Economia Social d'Aragó.

producció i consum sostenibles i respectuosos amb el medi ambient, o la participació i representació equilibrada de dones i homes.

En relació amb les entitats de l'economia social poden destacar-se en aquest període algunes normes relatives a les **COOPERATIVES I CONFRARIES DE PESCADORS**. Entre altres, l'**Ordre de 5 de març de 2021** per la qual s'habilita la legalització telemàtica dels llibres obligatoris de les cooperatives en el Registre de Cooperatives de la **Comunitat de Madrid**, o la **Resolució de 22 de març de 2021** per la qual se sotmet a tràmit d'informació pública l'avantprojecte de llei de primera modificació de la Llei del **Principat d'Astúries** 4/2010 de Cooperatives. Aquesta reforma, que pot consultar-se en el portal www.asturiasparticipa.es, té com a objectiu, modificar els articles 46, 48, 70 i 101 amb la finalitat d'afavorir el funcionament de les cooperatives en aquesta situació de crisi sanitària. Així, es regula la celebració a distància de les sessions dels òrgans de govern de les cooperatives, i s'autoritza destinar el Fons d'Educació i Promoció de la cooperativa a fins diferents dels establits en la pròpia Llei, prèvia autorització de la Conselleria competent en matèria d'economia social. La **Llei de Cantàbria** 1/2021, de 4 de març, de Pesca Marítima, Marisqueig i Aqüicultura, desenvolupa les competències reconegudes en matèria de pesca en l'Estatut d'Autonomia (art. 24.12), i a més de la protecció, conservació i gestió dels recursos marins, regula les Confraries de Pescadors, les seues funcions, la seua federació, el seu registre i el règim econòmic, comptable i pressupostari (arts. 68 a 72).

En matèria de **SERVEIS SOCIALS** cal destacar, d'una banda, la **Llei 3/2020, de 14 de desembre** per la qual es reforma la Llei 16/2010 de Serveis Socials de **Castella i Lleó**. Aquesta reforma té com a objectiu que la Comunitat Autònoma assumisca la competència en la prestació del servei de tele assistència, tan necessari durant el confinament, amb la finalitat d'afavorir economies d'escala, un servei a menor cost i l'homo-

geneïtzació dels diversos continguts del servei en tot el territori i per a tots els ciutadans. I per una altra, el **Decret 34/2021 de 26 de febrer**, de regulació del Mapa de Serveis Socials de la **Comunitat Valenciana**. Aquest Decret ve a desenvolupar la Llei 3/2019, de 18 de febrer, de la Generalitat, de Serveis Socials Inclusius, que estructura funcional i territorialment els serveis socials, creant demarcacions territorials que, a vegades, exigeixen vincular municipis per a la gestió compartida d'alguns serveis socials. El Mapa constitueix, per tant, un instrument de plantificació i gestió del Sistema Públic Valencià de Serveis Socials, que ha de propiciar i garantir una distribució equitativa dels recursos i prestacions.

Finalment, en matèria d'**ECONOMIA CIRCULAR**, volem fer esment al **Decret 17/2021, de 2 de març**, pel qual s'aprova l'Estratègia d'Economia Circular de **Castella-la Manxa**. Amb aquest Decret es vol donar resposta als reptes plantejats per l'Estratègia Espanyola d'Economia Circular, publicada el 2 de juny de 2020, de reduir per a 2030 en un 30% el consum nacional de materials i retallar un 15% la generació de residus (respecte a 2010); i complir els objectius establits en la Llei 7/2019, de 29 de novembre, d'Economia Circular de Castella-la Manxa. A més, s'incorporen els principis de l'economia circular com a element clau de transformació cap a un model de desenvolupament i creixement més innovador, competitiu i sostenible. Aquests principis són: Acció preventiva, protecció i millora del medi ambient; Descarbonització de l'economia; Qui contamina paga; Protecció de la salut; Racionalització i eficiència; Cooperació i coordinació entre les administracions públiques; Participació pública; Palanca clau per a aconseguir els ODS de l'Agenda 2030; Solidaritat entre persones i territoris; Integració dels aspectes ambientals en la presa de decisions; Millora de la competitivitat de l'economia; Generació d'ocupació de qualitat; Perspectiva de gènere en el disseny de mesures i implementació d'aquestes.